GRADSKA BIBLIOTEKA
„JURAJ GIZDORIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Šibensko izdanje (II)

Poštarina plaćena

TRIBUNA

IZLAZI SVAKI DAN
UPRAVA: Šibenik ulica Episkopa Milaša.
UREDNIŠTVO: Šibenik, ul. Ep. Milaša. Telef. 47.
PRETPLATA mes. d. 25, za inostranstvo din. 35.
Primerak 1.- din.

GODINA V | RUKOPISI se ne vraćaju | Utorak 11 maja 1937 | ČEKOVNI RAČUN Zagreb 46.798 | BROJ 105

NEMCI U POLJSKOJ

VARŠAVA, maja 1937.

Nemci u Poljskoj nemaju nijednog pretstavnika u skupštini. U senatu su dva njihova prvaka, ali mandate nisu dobili na izborima, nego ih je namenovao pretsednik republike. To su inženjer Wisner iz Bielska, šef mladonemačke stranke i A. Hassbach iz Primorja, šef nemačkog ujedinjenja. Obadve te organizacije su stvarno nacističke. Razlika je u tome, što se mladonemačka stranka oslanja na omladinu, a nemačko ujedinjenje udružuje bivše koloniste, koje je nekadašnja kolonizaciona komisija naselila na poljsku zemlju i bivše činovnike. Među njima vlada potpuno nacističko raspoloženje. Obadva senatora su izrazila u senatu svoju lojalnost prema državi, ali svakom prigodom su dolazili s raznim žalbama zbog proganjanja Nemaca u Poljskoj. Stranka nemačkih socijalista, nekad vrlo aktivna, nema izvan Lodža većeg značaja i mnogi njezini prvaci su prešli u mladonemački tabor.

Sada se na obzoru pojavljuje nova stranka, savez Nemaca u Poljskoj. Na njezinom čelu stoje stari senator Pant i i mladi političar dr. Schiemann. Obojica su iz Šleske, obojica su katolici i stranka je više hrišćansko—socijalističkog karaktera. Karakterističnо je da kulturno ne naginje Berlinu, nego više Beču. Dr. Schiemann je nedavno održao u Katovicama skupštinu, na kojoj je govorio o prilikama Nemaca u Poljskoj i predložio da se osnuje spomenuta čisto politička organizacija. Stoji na terenu poljske države i ističe geslo kulturne autonomije. Senator Pant je na toj skupštini izjavio, da je sporazum između Poljske i Nemačke moguć, ali nije moguć između Poljske i nacionalnog socijalizma.

Paniova grupa potseća na nemačke aktiviste u Čehoslovačkoj. Biće isto aktivistička i oslanjaće se na nemačke katolike, kojih je u Poljskoj mnogo. Moraće se boriti s obema spomenutim nacističkim organizacijama, koje su već sada otvorile oštru kampanju protiv nje. Pant je međutim energičan čovek i neće popustiti.

Pod takovim okolnostima je među poljskim Nemcima otvorena oštra propaganda. Već dosadašnja akcija među nemačkom manjinom u Poljskoj je Berlin uznemirila i ta uzmirenost je narasla od vremena, kako je osnovan specijalan ured za nemačke manjine u incstranstvu. Odlučeno je dakle da se pojača ta propaganda i da se od Schlesische Tageszeitunga načini propagandistički list o Nemcima u Poljskoj i za te Nemce i za unutrašnju upotrebu. Osnivanje takovog osgana u Berlino ne bi bilo zgodno, jer formalno treba održavati dobre poljsko—nemačke odnose. Ostvaren je dakle u Breslau, gdje je uostalom Schlesische Tageszeitung još od pre rata poznat svojim protivpoljskim duhom. U tu svrhu je delegiran ministarski savetnik ministarstava propagande Berndt, koji je poreklom iz Velike Poljske. Tamo je poslan i bivši urednik bidgoškog lista Deutsche Rundschau, poljski podanik i oficir Wiese. Eksponent te akcije u Katovicama će u izvesnoj meri biti Katowitzer Zeituug. Jasno je u kakvom će se duhu propaganda voditi. S obzirom na tu propagandu je obrazovanje Pantove grupe od najvećeg značaja.

Ove godine ističe sporazum o specijalnom položaju Šleske u Poljskoj, koji je posle podele Šleske 1922 godine obezbedio šlesku samoupravu. Nemačka propaganda već dugo širi vesti da će u poljskoj gornjoj Šleskoj biti novi plebiscit, koji će odlučiti o budućnosti zemlje, iako je to najobičnija laž. S time u vezi su u poljskoj gornjoj Šleskoj osnovane terorističke organizacije, koje su trebale ustankom da otrgnu taj kraj od Poljske. Članovi tih organizacija su u velikim procesima lani i ove godine osuđeni na teške kazne. Nastavak te akcije je propagandistička centrala u Breslau. Ove godine gubi Nemačka pravo da se meša u sudbinu nemačke manjine u Poljskoj. Z.

U okršajima u Senju bilo je
6 mrtvih i 6 ranjenih
poslije gostovanja „Trebevića"

BEOGRAD, 11 maja (g) Agencija Avala objelodanila je službeno saopštenje Ministarstva unutrašnjih djela o nedjeljnim krvavim događajima u Senju i okolici kojom je prigodom 6 lica poginulo a 6 teže ranjeno.

U saopštenju se kaže: 8 i 9 ov. mj. prigodom gostovanja hrv. pjev. društva „Trebević« iz Sarajeva, odnosno proslave dana Matije Gupca i braće Radića došlo je u Senj nekoliko hiljada ljudi iz okolnih velebitskih sela. U toku dana neodgovorni su elementi iskorištavali svaki momenat za nedozvoljene ispade za koje su predviđene sankcije zakona. Predvečer su se došljaci vraćali svojim kućama. Tako se oko 19 sati učesnici proslave iz gospića i okoline vraćali kamionima u kojima je bilo odviše bučno. Iz kamiona se pucalo na patrole žandarmerije koje su se po cestama nalazile. U sukobu koji je nastao poginulo je 6 lica i 6 ranjeno. Istražna komisija ispitala je slučaj na licu mjesta. Ubijeni su poznata lica osuđivana u velebitskoj ustaškoj aferi i kao komunisti.

Gala večera kao uvod u
svečanosti krunisanja
Nj. V. knez Pavle - doktor oksfordskog univerziteta

LONDON, 11 maja (r) Kao uvod u krunidbene svečanosti priređena je sinoć u kraljevom dvorcu gala večera kojoj su prisustvovali oko 450 zvanica. Večera je održana u obim velikim dvoranama dvorca a prisustvovali su svi engleski ministri, svi opunomočeni pretstavnici u Londonu, pretstavnici dominiona svi članovi kraljevskih kuća kao i svi šefovi delegacija.

Stolu za princeve pretsjedavao je Kralj, njemu nasuprot bila je Kraljica Majka Meri, dok je drugom stolu pretsjedavala Kraljica. Na stolu prin eva jelo se iz zlatnih tanjura, a na stolu drugih zvanica iz srebrenih.

LONDON, 11 maja (r) Avas javlja: Ministar spoljnih poslova Delbos na čelu civilne franc. delegacije stigao je u 18 sati na stanici Viktorija.

Istim vozom stigao je i Nj. V. Knez Kiril Bugarski koga je na stanici sačekao Vojvoda od Kenta.

LONDON, 11 maja (r) Knez Pavle od Jugoslavije koji će uzeti učešća na svečanostima krunisanja Kralja Đorđa, biće danas pronoviran za doktora ekspordskog univerziteta — po svima pravilima ove škole.

Nastradao poznati avijatičar Rene Polan

PARIZ, 11 maja (u) Poznati francuski avijatičar Rene Polan vršio je jučer svojim lovačkim aparatom letove. Već pri dizanju motor je otkazao poslušnost i Polan je bio prisiljen da se spusti. U momentu kad se već spustio na zemlju motor je proradio i aparat je jurnuo velikom brzinom po aerodromu udarivši u jedno deblo. Aparat je razlupan, a aviatičar teško ranjen. Polan je odmah prevezen u bolnicu gdje mu je ukazana hitna pomoć, ali bez mnogo nade.

PARIZ, 11 maja (u) Noćas je u vili Kible, gdje je bio prevezen iz bolnice, preminuo od zadobivenih rana aviatičar Rene Polan. Pokojnik je sin čuvenog francuskog ratnog aviatičara Luisa Polana.

Posljedњi ostaci žrtava u „Hinderburgu" na p tu za otadžbinu

NJUJORK, 11 maja (r) DNB javlja: Jučer su iz hangara u Lakchurstu preneseno 24 kovčega sa posmrtnim ostatcima putnika i posade nastradalog vazdušnog broda „Hindenburg« u Njujork sinoć ukrcani u lađu koja će ih posljednji put odvesti u Otadžbinu.

Miljon dolara štete od požara u San Franciscu

SAN FRANCISKO, 11 maja (r) Sinoć je na pristaništu izbio veliki požar. Zbog vjetra požar se raširio i zahvatio i više okolnih magazina u opsegu od 600 metara. Svi napori vatrogasaca bili su skoncentrisani samo na lokalizovanje. Steta se cijeni na preko miljon dolara.

Dr R. Aras posjetiće skorih dana Rumunjsku

ANKARA, 11 maja (o) Anatolska agencija javlja da je ministar spoljnih poslova napustio Ankaru i otputovao u Carigrad na kraći odmor. U Carigrad je stigo sinoć. Poslije nekoliko dana odmora dr Ruždi Aras posjetiće Bukurest.

BUKUREST, 11 maja (o) U cijeloj rumunjskoj jučer je proslavljen dan nezavisnosti Rumunije. Velikom reviji trupa u prestolnici prisustvovao je kralj Karol. U podne je kralj priredio ručak kome su prisustvovali svi maršali vojske, generalitet i članovi viade. Poslije podne priređeno je narodno vesejle, a u večer velika povorka i bakljada.

Italijanski kraljevski par stiže u Budimpeštu 19 maja

RIM, 11 maja [a] Italijanski kraljevski par stiže u Budimpeštu 19 maja u jutro. Na granici će ih sačekati naročita delegacija, dok će ih na budimpeštanskoj stanici dočekati regent i gđa Horti kao i cijela vlada.

U pratnji Nj. V. Kralja i Cara nalazi se, pored Supruge, princesa Marija i Ministar spoljnih poslova grof Čano.

Prigodom trodnevnog boravka u mađarskoj prestolnici biće priređene naročite svečanosti, prijemi i održani politički razgovori.

Jugoslovenski novinari bili su primljeni od g. Musolinija

RIM, 11 maja [a] Pretsjednik vlade g. Musolini primio je jučer poslije podne jugoslovenske novinare. Dučea je pozdravio i uručio im pozdrave dr Stojadinovića šef delegacije g. Sokić direktor „Pravde". Na pozdrave odgovorio je značajnim govorom g. Musolini.

Zatim su jugoslovenski novinari sa balkona palate Venecija mogli posmatrati velebnu manifestaciju oduševljenih italijana svome vodi.

RIM, 11 maja [a] Grof Čano i opunomočeni ministar Čehoslovačke u Rimu potpisali su jučer konvenciju o vazduhoplovnom saobraćaju između obiju država.

LONDON, 11 maja (r) Ministar spoljnih poslova Idn primio je u svome kabinetu pretstavnika USA g. Ženaldа, za tim dr. Hodžu — kod koga je bio na ručku — i dr Smita.

ŠTOKOLM, 11 maja [r] Objavljene su zaruke između princa Karla i gđice Elze fon Hozrn ćerke poznatog diplomate. Ovim svojim činom princ Karlo izgubio je sva prava člana kraljevske kuće.

Princ je star 26 godina, dok je grofici Elsi 33 godine.

Salonski „reformatori“

»Slovenski Jug“ iz Beograda donosi ovaj vrlo aktuelan članak:

Već smo imali prilike da se osvrnemo na jednu neobičnu pojavu u našem društvu, pojavu koja nesumnjivo pokazuje da naša omladina ima dosta neizglačanih strana. Reč je o onoj mladoj gospodi, sinovima gazda i velikih funkcionera, kao i jednom broju visokih državnih činovnika u penziji, koji iz snobizma ili iz demagogije — koketuje sa nekim svojim ‚naprednim“ i ševićarskim idejama, koje su u stvari toliko srodne boljševičkom otrovu da ih niko živi ne može razlikovati od propagande Kominterna.

Ta grupa ljudi svih profesija i raznog doba, od nedorasle omladine koja čita luksuzna komunistička izdanja a zimu provodi na francuskoj Rivijeri ili u Sen Moricu, do ostarele gospode što drže dijetu i piju vodu iz Višija i Karlsbada, primajući za taj veliki i naporan rad po 10—15.000 dinara mesečno penzije. — ta grupa deklamuje o klasnoj svesti, o solidarnosti sa proletarijatom, nosi crven karanfil u rupici od kaputa, a u svom privatnom životu ne da ni Bogu tamjana. Niko od njih ne učestvuje u nekoj socijalnoj ili humanoj akciji, ne silazeći među radnike, i bedu poznaje iz romana Maksima Gorkog, Arcibaševa i Černiševskog. Jedino društvo kome oni pripadaju i u kome daju svoju odušku, nagonu udruživanja, to je možda neko društvo za suzbijanje prosjačenja...

Ali, eto, ta gospoda, sita i pijana, koja ne mogu zamisliti život bez bele kafe, garsonijera i auta, koji idu redovno na trke i sve „vernisaže“, hoće sad da „reformišu“ društvo i da izmene poredak. Sinovi otaca koji imaju po pola miliona i više godišnje kirije, bogato nagrađeni saradnici velikih listova i prenagrađeni penzioneri nisu zadovoljni ovim društvom, koje je, kako oni vele, zastarelo, i oni prave krvožeke, izdaju brošure i krijumčare komunističku literaturu, ali se ne odriču svojih gospodskih navika!

Oni gone druge da se ogreše o zakon, upropašćuju golobradu i nepunoletnu decu, truj neobaveštene, koji odlaze u zatvore ili gladuju na ulici, a oni se baškare po luksuznim salonima, čitaju Ilju Orenburga, i šalju svoje žene i prijateljice da u inostranstvu troše ogromne svote, pošto je naša rivijera suviše „bofl“.

Protiv tih razornih elemenata današnjega društva, onih koji su neproduktivni i neradnici, današnje društvo treba da povede nepoštednu borbu.

Naš mladi, zdravi i radni narod neće trutove u svojoj sredini;

njemu trebaju konstruktivne snage;

krajnje je vreme da se bacili nerada, luksuza i sablazni izluče iz naše sredine!

Dosta je bilo sentimentalnosti i tolerancije, dosta je bilo našeg tradicionalnog »javašluka“! Neeemo i ne možemo da uvažimo onu već oveštalu frazu: „Ostavi ga, naše je dete« ili »Star je čovek pa ga treba trpiti da se nečim zamara“.

Star ili mlad, bogat ili siromah svaki građanin ove zemlje mora da poštuje pozitivne zakone, i da za svoj rad primi punu odgovornost. Žalosno je da se naši salonski „reformatori“ kriju iza položaja svojih rođaka ili svoga položaja lično kad dođe do odgovornosti za njihova mahnitanja! Ko propoveda „novu veru“ i „novo društvo«,

treba da i na delu pokaže da je gotov da za svoju akciju primi odgovornosti i kaznu,

a ne ovako kao što rade ovi naši razmaženi »proleteri« i „tovarščiki“, koji troše po desetak hiljada mesečno na džeparac

a za njihov bes odlazi u kazamate zavedena omladina.

Kad već oni sami nisu u stanju da na delu pokažu svoju »solidarnost« sa proletarijatom, neka ih zakon nagna da se izjasne:

Da li su za luksus i ugodan život koji danas provode ili za »diktaturu proletarijata“ o kojoj pevaju slavopojke.

Uvereni smo da će svi oni, bez izuzetka, ostati pri automobilima i drugim luksuznim atributima, i da nikom od njih neće ni na pamet pasti da se »izmotava“ sa nekim novim idejama, pošto to nisu apostoli i fanatici, već besposleni snobovi koji od komunizma prave sport, ne vodeći računa o šteti koju ovaj njihov bes prouzrokuje celini!

R.

Gg. pretplatnicima i čitaocima!

U svome radu htjeli smo poći napred . . .

U tom svom radu, u tom svom nastojanju mi smo pred nekoliko mjeseci od poludnevnika postali dnevnik. Taj naš korak pozdravljen je od svih onih koji mogu imati razumijevanja, za ovakove žrtve i ovakova vremena, od onih koji su spremni da se i u teškim okolnostima žrtvuju za ideju koju zastupamo.

Naši napori nisu bili uzaludni. Našli smo, ipak, na razumijevanje koje raste danomice . . .

No tehnička strana lista nije bila dorasla našem pothvatu i mi smo morali paralelno poduzeti posebnu akciju da taj manjak nadomjestimo. Našom inicijativom osnovana je nova štamparija koja će svojim modernim strojevima moći da zadovolji potrebe našeg lista.

Da bi mogli u **novom ruhu** (na 8 stranica i u savremenoj tehničkoj opremi) stupiti na polje rada našeg novog perioda mi ćemo **za nekoliko dana morati prekinuti izlaženje lista.**

Naši pretplatnici i čitaoci to će uvažiti i dalje nam ukazivati svoju potporu. Mi smo u to duboko uvjereni i zato smo i spremni na dalnje žrtve.

Naš povod, naša akcija, život naše »Tribune« osniva se samo na potporu njenih čitaoca i ničiju drugu. Ona je njihovo miljenče koga moraju paziti nesamo da ne ugine, već da naraste u zrelog i odlučnog čovjeka koji će punim autoritetom moći da propovjeda njihova ubeđenja i brani njihove interese. To je bio i ostaće naš osnovni program...

Uprava i uredništvo
»TRIBUNE«

Politički pregled

Dr Maček je sit demagogije

»Samouprava“ piše o beogr. Udr. opoziciji pa veli:

»Držanje SD. koalicije, a naročito g. dr Mačeka, najbolje je merilo o značaju tih govora i pre govora Udružene opozicije. jer ovi bivši političari svu svoju aktivnost i sve svoje napore usred seđuju samo na dve stvari: PRVO, da ubede g. dr Mačeka da su oni važan politički činilac i, DRUGO, da impresioniraju i opsene onaj znatan broj naivnih ljudi koji je još latentnošću i letargičnošću ostao uza njih. Ali nepoverenje g. dr. Mačeka mnogo je veće od demagoške umešnosti ovih političara, a neprestano ponavljanje istih fraza i proricanja dekuražiralo je i one najhrabrije medju njihovim pristalicama. Zato svi ovi manevri i seanse vodstva Udružene opozicije ne uspevaju da postignu željeni efekat i režiseri ovih političkih litanija se razilaze posle svakog novog sastanka, još nervozniji i samo nesložniji.

Proslava 1 maja u Grčkoj

ATINA, 11 maja (o) Proslava prvog maja, koja je bila odgođena zbog uskrsnih praznika održana je jučer na vrlo svečan način. Proslava je protekla u punoj saglasnosti namještenika i poslodavaca.

Biograd

Proslava Đurđev—dana

[Biograd n-m, 7 V.]

Sokolsko društvo Biograd sa brojnim članstvom i uz sudelovanje vojske priredilo je danas Đurđevski uranak na Jankolovici. Iza zajedničke zakuske, na želju sviju, održan je pozdravni govor i zdravica u počast 80 godišnjaka g. Vjekoslava Strekelja, nacionalnog borca i poljoprivrednog radnika, koji se je ispoljavao Jugoslavenom još u vrijeme kad je bio zastupnik našeg istarskog naroda u bečkom parlamentu. Posle što je glazba otsvirala slavensku himnu, g. Strekelj oč to dirnut do suza, zahvalio se je na ovom spontanom gestu svima prisutnima. [r]

„Demokratske“ geste...

[Pakoštane, 7 V]

Nekakva klika bogzna pod čijom upravom htela je danas na sajmu da skine sokolsku značku jednom mladiću iz Betine. Došlo je do tuče, ali to nije uspela, jer su se umešali i neki sokoli iz Biograda. Više građana uvređeni ovakvim gestom posle toga napustili su sajam u Pakoštane i pošle kući. [r]

Pokućstvo izrađuje najmodernije spavaće i jedaće sobe kao i ostali nameštaj. Ručni solidan rad.
Sr. Bator, Vodice

TVOKAPS Tvornica kapa i šešira **(I. Buj) SPLIT** Filijala u Šibeniku

ŠETNJE PO SPLITU

Jopet san zapa' u jono društvo od nikidan 'di se govorilo o ovoj današnjoj pulitiki.

— Sad je sve ervacko! — govori jedan — sad jemamo i more ervacko!

— Ka' da je prin bilo kinesko!

— Prin se zvalo Jadransko. Jadranska Straža, Jadranska Plovitba, Jadransko ovo, Jadransko ono, a sad sve ervacko.

— I to od i'jadu godin' — govoru — da je tako.

— Pa se se sad sitili!

— Dobro je i sad. Reka' san ti ja nikidan da je uvik na vrime. S vrimenon ćemo jopet bit Slavjani i Slovinskoga roda sinci plemena...

— Ma ne jidin se ja na one ka' prostije ven na nike naučenjake ča po fojiman pišu...

— Pa na svaki drugi redak pet puti spominje rič arvat. Da cr'jenim lapišon štrikaš rič ervat, cili bi foj izgleda cr'jen. Sad in je sve samo ervacko, ka' da Slaveni nikad nij' bilo na ove strane.

— Ovo bi ja 'oti' da mi koji od nji' istumači,

— A ča?

— Zašto se u Veneciji ona riva zove: „Riva dei Schiavoni? Zašto se ne zove: „Riva dei Croati“? I koji su to Schiavoni bili koji su tamo dolazili.

— Nikor drugi vengo mi Dalmatinci.

— Eto, to bi ja 'oti' da mi ko istumači. Oli neka ovi od odbori ča po bratovštinan tiščidu govore i skušnne, neka pišu u Veneciju da prominu Tabelu, da smo sad postali ervati, da to nima više smisla i da smo i more sad izventali da je ervacko.

— Nebidu oni tamo na to pristali, jerbo onamo, ka' po citom svitu zapovidadu i vodu pulitiku pametniji i učevniji svit, a ne ka' u nas. A sad jeli bo'je u nas vengo po cilon svitu, ja neznan.

— Dobra je ova! Pomisli ti da n. pr. u Ingleškoj vodu pulitiku ovaki niki ka' ča su ovi naši niki u Splitu! Tamo ovaki niki i neznaju ča će reč parlamenat, a u nas su narodni poslanici! Pomisli!

— Pa da ovaki niki dojdu n. pr. u Ženevu!

— Ol se i to ne more dogodit gremo li ovako naprid...

— Oli nazad. Ako bi se to jemalo dogodit, ja bi se o' srama odmar iša' utopit!

— Ostavite tragične razgovore, k'ragu i pulitika kad je taka. Kažite vi meni je li bilo na ribarnici ribe?

— Jemaš prav'. To je lipi razgovor, a ne ovi koji mi činidu zlu krv.

— Ja san vaze' jednu škarpinu.

— Ja jeman janca na bokun s bižiman.

— Ja s bobon.

— Ja san naša' jednu ovčicu.

— Ja jednu malu iicu.

— Ja jednoga zuba'ca, pa na onoj juvi riži s bižiman.

— A ja san za danas vaze bokun mulama.

— Evalaj van! Ovo su razgovori!

U

širite »TRIBUNU«

Saopštenje sekretarijata Jug. Nacionalne stranke u Splitu

Primamo: Obzirom na sjednice općinskih odbora koje su se održale u svim seoskim općinama u nedjelju 9 t. mj. sa poznatim dnevnim redom, sekretarijat stranke upozorio je sve svoje općinske odbornike da toj sjednici ne prisustvuju, ostavljajući tako punu odgovornost svima onima, koji su zvani u ovom momentu da snose političku i građansku odgovornost.

GRADSKE VIJESTI

Šibenik, 11 maja.

☐ U VEZI PROVALNE KRAĐE izvršene u nabavljačkoj zadruzi uhapšen je pod sumnjom zastupnik tvornice »Schiht« sapuna, koji je dva dana uređivao izloge prodavaonice nabavljačke zadruge drž. službenika. Drži se da je pritvoreni zastupnik bio u vezi sa provalnikom koji je ukradenim parama, kako smo vsć javili, pobjegao automobilom u Trogir, jer je nemoguće da bi samo jedno lice moglo tako slobodno bez pomoći drugoga u sred bijela dana pljačkati i obijati ladice za domaći se novaca, a da netko nije čuvao stražu i pazio da nebi naišao koji od namještenika, što se moglo vrlo lako dogoditi. Uprava nabavljačke zadruge ustanovila je detaljnim pregledom prodavaonice, da je uz iznos od 10.600 dinara nestalo i nekoliko komada stofova u većoj vrijednosti. Po tome se najbolje vidi prepredenost provalnika, koji su ne samo novac, nego čak i stofove neprimjetno uspjeli po bijelom danu otstraniti iz dućana, a da ih nitko nije u toj raboti ilegalnog odstranjivanja tuđe imovine mogao opaziti. Čudno je malo i to, da su nestali samo bolji stofovi, jer mnogi drugi stofovi manje vrijednosti ostali su netaknuti na svom mjestu. Dakle provalnik je bio toliko slobodan, da je mogao po skafalima slobodno prebirati i uzimati samo one bolje kvalitete. (t)

☐ NASTAVA U NOVOJ GIMNAZIJI učer je započela na veliku radost srednjoškolske omladine, koji su prilikom velikog odmora upriličili malo veselje. Djaci su naime pored doručka, kojeg vedovito nose u školi pojeli i sve ono lo čega su novcima za vrijeme odmora mogli doći. (t)

☐ SK. „ŽELJEZNIČAR" IZ ZAGREA gostovaće o Duhovima u Šibeniku. rvog dana igraće na Šubićevcu protiv Osvita", a drugog dana u Crnici protiv JRSK. »Šibenika«. (t)

☐ LITVANSKI PAROBROD »KULIGA« sa teretom od 260 vagona kukuruza otputovao je za Rotterdam. Ovaj ansport je bio pokusne prirode da se di dali je Šibenik sposoban za tranzit ve vrste. Prevoz je izvršen preko firme dronja koja je imala da izvrši utovar 5 dana. Međutim je utovar izvršen samih 3 i po dana na opšte zadovoljvo, jer je time dokazano da je i Šinik sposoban da ovakve ispravke izšava. Tako se skorih dana očekuje lazak dvaju stranih parobroda, koji u gradskoj luci ukrcati teret od 400 gona kukuruza i to 100 vagona za čku i 300 vagona za Španiju. (t)

☐ U ŠIBENIKU SU BORAVILI dan izvanredni poslanik i opunomoćeni nistar u Finskoj g. de Serche Flemng i poljski generalni konzul Viktor epane. (t)

☐ NA SJEDNICAMA vijeća općina rina, Tijesna i Vodica, koje su na ljednjim općinskim izborima dospjele rvatske ruke, prihvaćeni su svi zaključci svojedobno doneseni na sastanku narodnih zastupnika b. HSS održanom dana 20 i 21 marta u Splitu. Sa sjednica upućeni su bili pozdravni grami dru Vladku Mačeku. (t)

Proslava Materinskog dana

Nagrade date najbolje odnjegovanoj djeci

podigle su kod siromašnih majki polet za bolje staranje nad svojim najmilijima — Priredbe Nar. žen. zadruge. Pomeni na grobljima.

Šibenik, 11 maja.

Prama već najavljenim programu N. ž. ž. izvršila je svečanu proslavu „Mater. dana". U subotu na večer održana je čajanka u kafani »Krka". Zabava je bila mnogobrojno posjećena; te je uz ukusne šale, ples i dobro raspoloženje potrajale do kasno u noći. Svirao je izvrsni „Jazz« kafane „Krka". Materijalni i moralni uspjeh zabave je zavoljavajući.

U nedjelju posle podne održan je „Konkurs za najbolje odnjegovanu djecu" Uz prisustvo članica i g. dra Kandijaša liječnika na grad. poliklinici, koji je zamjenjivao otsutnog gradskog fizikusa prišlo se izboru djece. Nagradjeno je četrnaestero djece i to:

Kalik Srbobran (13 mjeseci), Rontič Anka 9 m, Manojlović Boris 2 m, Stočić Ileana 12 m, Knežić Vuka 24 m, Vrljević Joso 22 m, Buva Vanja i Nataša 22 m, Đaleta Olga 12 m, Zaninović Josip 23 m, Višić Anka 9 m, Holub Ankica 13 m, Peruza Vlado 12 m, Balin Mirijana 9 m, i Manojlović Marija 13 mjeseci.

Istoga dana u 5 sati održala je gđa M. Defilipis uspjelo predavanje pod naslovom „Majka".

Predavačica navodi kako je majka u velikoj cijeni ne samo kod obrazovanih već i kod prostih ljudi. Opisuje ulogu majke u izgradnji društva, države i naroda. Potcrtava majčin glavni poziv: njegu i uzgoj djeteta; ona je prvi, glavni i jedini njegov uzgajatelj. To priznaju svi veliki ljudi ističući važnu ulogu njihovih majki u formiranju njihovih karaktera i sveukupne duhovne veličine. Među raznim priznanjima predavačica navodi i ono, u kojem Ivo Vojnović svojoj majci pripisuje slavu svojih pjesama. U kratkim potezima crta velike figure pjesnikove „Majke«, u kojima je ovaj pjesnik čovjekove psihe prošao svu skalu materinskih osjećaja, od osvete do praštanja.

Ističe zadatak majke, koji je u tome da budi u djećjim srcima plemenita čuvstva: ljubav istini, dobroti, ljepoti, osjećaj moralni i rodoljubivi.

Iz gore navedena izvodi logični zaključak da je pitanje materinstva centralni problem za zdrav život i rad naroda. Ali taj problem nije samo etički već je i socijalni, jer je radanje djeteta socijalni fakat. S tim u vezi nameće se bezuslovni zahtjev da se majka kao etički i socijalni fakat u punoj mjeri zaštiti, jer pravilan i nesmetan napredak i razvitak čovječanstva i budućnost njegova zavise od pravilnog riješenja pitanja materinstva.

Prisutni su pozorno pratili ovo zanimivo predavanje te su pri kraju predavačicu nagradili burnim pljeskom.

U ponedjeljak održan je na grobju obadviju vjeroispovijesti pomen umrlim majkama i okitili se njihovi grobovi.

Čist prihod ovih priredaba i sakupljeni prilozi podijeljeni su najbjednijim majkama u našem gradu.

(s)

☐ AKADEMIJA CRVENOG KRSTA pri ženskoj osuovnoj školi sv. Frane, koja se imala održati u nedjelju u počast „Majčinog dana« odgođena je za slijedeću nedjelju u isti sat i sa istim programom, a držat će se u dvorani sok. doma. (t)

☐ AMERIČKI KUTER „Thele« sa nekoliko uglednih putnika iz visokog američkog i engleskog društva doputovao je u Šibenik i pošto su putnici razgledali grad i njegove znamenitosti kuter je proslijedio prema južnoj Dalmaciji. (t)

☐ U ŠIBENSKU BOLNICU dovezeno je ponovno otrovano dijete Marko Ramadža Mijin, iz sela Daulа Kraljice, kojega je još pred mjesec dana ujela zmija otrovnica. Kako smo svojedobno registrirajući žalostan slučaj maloga Ramadže javili, roditelji su se bili usprotivili savjetu liječnika, da je u interesu zdravlja i ozdravljenja apsolutno potrebno amputirati dječakovu lijevu otrovanu nogu. Međutim roditelji čekajući na sigurnu smrt djeteta, doživjeli su još teže zlo, jer je njihovom djetetu jučer ispalo cijelo stopalo lijeve noge, koje se usljed gnjiloče otcjepilo od tijela. I sada je dijete prepušteno liječnicima, da ga spase, ako se može spasiti, pa makar se bude morala i noga amputirati. Jadno dijete od pretrpljenih bolova, koje još uvijek u velikoj mjeri osjeća toliko je oslabilo, da je teško vjerovati u njegovo ozdravljenje. (t)

☐ POČINIO JE HARAKIRI Islam Jusufović, musliman iz sela Kanatlarca, sreza prilepskog, kojega su osumnjičili drugovi da im je ukrao „tri banke". Kako se on osjećao nevin pokušao je izvršiti na grozan način samoubojstvo prerezavši sa dva jaka zamaha golim nožem utrobu. Odmah je Jusufović prevezen u bolnicu i ima još malo nade da bi mogao ostati na životu. (t)

☐ U KISTANJAMA JE PUCAO iz lovačke puške Nikola Sakić pok. Petra na Dušana Jankovića, koji je teško povređen ostao na mjestu ležati. U teškom stanju prevezen je bio ranjenik u bolnicu. Njegovo je stanje beznadno. Razlog ovom obračunavanju među seljanima uslijedio je zato, što je navodno ranjenik o napadaču Lakiću širio po selu lažne glasine. (t)

☐ UDRUŽENJA PRIJATELJA VELIKE BRITANIJE I AMERIKE «oje broji već tri godine opstanka, razvilo je, u poslednje vreme, mnogo veću delatnost. Sastanci se održavaju svakog ponedeljka veče u društvenim prostorijama — prizemlje Hotel de la Ville — Osim skrom ne biblioteke društvo prima redovno sledeće novine i revije: The Times Weekly; South Slav Herald; The Anglophil, The Listener, The Strand Magazine. Zahvaljujući pak zauzimanju Britanskog Saveta za kulturne veze sa inozemstvom, društvu su stavljene na tromesečno raspoloženje i sledeće knjige: A. Bennet - Plceman Steps, Sir J. Marriot - How we are Governd; Lytton Strachey - Queen Victoria; H. M. Tomlison - Gallions Peach; Sheridan - Plauys; S. Sassoon - Memoires of a Fox-Hunting Man.

Pošto je glavni cilj ovog Udruženja uzajamno kulturno upoznavanje triju naroda, poželjno bi bilo da se začtane svi oni koji bar i malo poznavaju engleski jezik. (p)

J.R.S.K. „Sibenik" J.S.K. „Dinara" (Knin) 4:0 (3:0)

Knin, 10 maja

Poslije punih osam mjeseci bio je »Šibenik" opet gost »Dinare« u Kninu. Vrlo srdačno primljeni i ispačeni igrači „Šibenika« ponijeli su sobom najljepši utisak, a isto tako ostavili su nadasve objektivnoj publici i igračima „Dinare" dojam disciplinovane momčadi koja u nogometu gaji samo ono što je lijepo i zdravo: fer igra i džentlemenstvo.

Čitava igra bila je vrlo interesantna, živa i fer bez ikakovih grubosti, a pogotovo ne incidenata. Momčad „Šibenika« pokazavši vrlo lijepu igru, punu finesa i tehničke nadmoćnosti, potpuno zasluženo i sigurno pobjedila je snažnu, požrtvovnu i punu poleta momčad »Dinare«. Među igračima „Dinare" vidi se ima mnogo talenata, naročito uža obrana, jedino što im fali jest ono najglavnije, a to je sporazumijevanje. Još nešto a što je mnogo važnije u momčadi ima mnogo »letećih" ili „prigodnih" igrača, a to je mnogo opasno, naročito za klubove kao što je „Dinara« koja ima vrlo lijepa budućnost velikim i naglim razvitkom Knina u grad i to veliki grad. Halflinija i ako prelažena od uigranog navalnog tria „Sibenika" bila je vrlo dobra, isto tako i navala bila je brza i opasna, ali se razbivala o snažnu halfliniju i neprelazni bekovski par.

Momčad „Sibenika« zaigrala je, kao rijetko, vrlo dobro. Od prvog do zadnjeg igrača svi su bili na svojim mjestima. Mnogo se je svidio mladi igrač iz juniora Baranović na lijevom halfu koji pokazuje da će postati vrlo korisna jedinica u momčadi „Sibenika", samo ako nastavi sa treningom kao do sada. Golman Stošić bio je odličan, vrlo lijepo se je postirao te je svaka lopta bila njegova, čak je obranivši elfer uspio da mreže njegove momčadi ostane netaknuta. Novi bekovski par: Tikulin—Junaković je svoju zadaću potpuno tačno izvršio, a naročito Tikulin, dočim Junaković koji je ovog puta prvi put igrao na beku nije bio baš toliko siguran, ali sa dobrim treningom može to mjesto da zadrži, samo mu treba preporučiti da se previše ne odaljčuje od vratn, još ga vuče njegovo mjesto u halfiniji.

Halflinija je dobro pokrivala svoja mjesta i vrlo lijepo oduzimala lopte navalnim igračima „Dinare", samo je kadkad desni half Grubišić puštao svoje krilo slobodno, ali se u drugom polu-vremenu popravio. Golubović u sredini bio je dobar.

Navala, naročito trio, predvele je tehnički dotjeranu igru i ako je mogla polučiti još sigurna 3—4 zgoditka. Samo krila radi malenog igrališta nijesu mogli da dođu do punog izražaja. Navala u postavi: Erak—Mileta—Hajek—Bjažić —Noršić je vrlo dobra, samo treba malo više pucanja na gol, to je jedina njihova slaba točka, ostalo je vrlo dobro. Golove polučili: Bjažić 2 — Erak i Noršić po 1.

Sudac gosp. Monti je bio vrlo dobar i objektivan.

Publike oko 500.

A. N.

Zasluženi poraz »Admire« u Splitu

„Hajduk" - „Admira" 2:0

Oba je goala dao Kacijan

Oko 2.500 gledalaca prisustvovalo je drugom gostovanju Bečlija u Splitu. Oba teama počela su jakim tempom, kao da igraju prvenstvenu utakmicu za Srednje—evropski Cup. Kroz cijelo vrijeme igre protivnici su izbjegavali svaki oštar sukob i tek kaikad bi Bečlije bili nešto suroviji — a to potiče možda od nemoćnog bijesa što oni, čuveni svjetski klub, moraju da igraju podredjenu ulogu i što im je „Hajduk" dosta rijetko dozvolio da pristupe se bliže njegovim vratima. Utakmica je bila puna vrlo uzbudljivih situacija, koje su sve, osim same jedne, odigravale pred bečkim vratima!

Lako propuštene šanse

Kragić i Lemešić mogli su već u 2 i 3 minuti da barem 2 puta zatresu bečku mrežu. Jedan i drugi dali su sebi dobar for, publika napeta čeka, da lopta udre o bečku mrežu, ali umjesto da oni odmah pucaju jedan i drugi oklijevaju, nakanjuju se a naročito Lemešić, i predomišljaju se u koji bi ugao vratarevog prostora pucali, ali bekovi i halfovi „Admire" jure bez predomišljanja na protivnika i ometaju ga, da pravilno puca ili da uopšte puca. Naši navalni igrači, svi bez razlike, izgube povjerenje u sebe same, čim vide da nisu slobodni i u tom duševnom raspoloženju ne mogu da mnogo dadu i pucaju u aut ili preko goala. Lijepim kombinacijama „Hajduk" je dolazio pred goal bečlija, ispočetka su najviše krila bila najopasnila svojim brzim prodorima. Kragić je prvih 10 minuta stvorio uvjerenje kod publike, da će danas dati nekoliko goalova, ali sve njegove lopte, kao i Lemešićeve i Ružićeve svršavaju u aut ili u ruke dobro raspoloženog golmana Hallera, koji je zamijenio Buch bergera, jer ovaj posljednji ni e bio najbolji u Beogradu. Ružić je prvih minuta, bio desetak metara udaljen od goala i ako mu niko nije smetao, ipak je pucao dosta jako, ali u aut. Kasnije je isto tako pucao i možda još oštrije, ali ili golmanu u ruke ili preko bečke mreže. Malo kada smo vidili toliko šuteva preko goala kao danas, često je lopta padala na zemlju niz samu mrežu i publika bi isprva povjerovala, da su „bijeli" dali goal. Ipak ovo je bio loš znak za gosta i on je morao preko svoje odbrane da zapne svim snagama i da upotrebi svu svoju futbalsku vještinu, da ostavi plavi Jadran bez prave katastrofe, jer po šansama je „Hajduk" morao u najmanju ruku da ga pošalje u veseli Beč sa barem 8—9 goalova.

Mlaki šutevi „Hajduka"

I jedna i druga halves—linija nije se dugo mogla da snadje, zahvaljujući dosta lošoj igri jednog i drugog center—halfa. Zbog toga spojke i jednih i drugih morale su da se spuštaju skoro u svoj kazneni prostor, da bi dobile loptu i da bi je dale svojim krilima, ali kad bi ova centrirala, pred vratima malo je ko bio od tria i tako i ovo je bio jedan od uzroka što naši „bijeli" nisu vodili prvi četvrt sata barem sa 3 goala. Naročito Purišiću nije skoro ništa polazilo za rukom i sva je sreća, da je lijevi half Bakotić bio danas jedan od najboljih na terenu i da se je lavovski borio za svaku loptu, predriblovao bečlije, za čudo danas izvrsno dodavao krilima ili triu i tako davao prilike navalima da ugrozi protivnika. I Marušić je danas bio dosta dobar, vrlo pokretan i elastičan i na mahove smo mislili da imamo pred sobom starog akrobatu, koji nas je toliko puta zadivio svojim „salto—mortalima". Kasnije se je nešto popravio i Purišić, ali nije dao ni izdaleka svoju staru igru. Kad se je znalo da nije u formi, nije trebalo ga postaviti protiv renomiranog protivnika, koji bi, da je bio raspoložen bio dao sasvim drugu igru i mreža „Hajduka" ne bi ostala nedirnuta. Zahvaljujući dobrim krilnim halfovima domaći su barem 70 minuta bili u bečkom kaznenom prostoru, tu ostajali i pucali, ali mlako i nepreciznо. Golman je gostiju imao pune ruke posla, neprestano je bio na „mrtvoj straži", kako bi se reklo ali njegove ruke su bile dosta čarobne i to zahvaljujući najviše našim navalnim igračima, naročito Matošiću III koji je bio možda najgori na terenu, zatim Kovačiću pa Kragiću i Lemešiću. Svi šutevi, osim 5—6 bili su mlaki ili neprecizni. Najbolje se je danas vidjelo što znači poslati mlaki šut umjesto jakog i silnog, koga bi nekada Kragić slavao. Jedan osrednji vratar, kao Haller, koji je tek treći golman „Admire" hvatao je od reda sve lopte, koje nisu bile jako pucane. Istika on se je dobro postavljao i bio je priseban, ali to može da uradi svaki osrednji vratar. Od bezbroj šuteva upravljenih na protivnička vrata, bilo je samo 5—6 jakih i ništa više. Od tih Kacian je poslao 3 jake lopte, jednu opasnu half Bakotić a dvije Ružić. Sve ostalo je svršilo u ruke vratareve ili je išlo u aut ili bi se odbilo o prsa bekova i halfova gostiju.

Dva Kacianova goala

Ovakvo pucanje je nerviralo našu publiku, ali je nije suviše uznemirilo, jer se nije igralo za bodove već za renome. Publika se je ljutila na Matošića mladjeg, kome su čak katkad i zviždali što je ovdje rijedak slučaj, kad bi na glup način upropastio kakvu dobru šansu, t. j. kad bi mu halfovi servirali vrlo upotrebljivu loptu, koju bi on olako upropastio. To je trajalo sve do 37 minute II poluvremena, kad je svak bio uvjeren da gost neće, usprkos velikoj nadmoći „Hajduka", primiti nijedan gol. Medjutim naš center Kovačić vrlo lijepo otimlje loptu i nosi je sam ne obziruć se na protivnika, koji sa svih strana leti k njemu, dolazi 12 metara pred goal, ali oklijeva da puca, okreće se i dodaje Kacianu, koji kao negdašnji Kragia šalje strahovit šut u goal. Golman se nije maknuo, već je bespomoćno raširio ruke, rezigniran na primljen zgoditak, koji je neobično razveselio klonulu publiku. Ova je počela da navija i da bodri svoje, da dadu još koji goal i ako smo na kraju utakmice. Nije mnogo trajalo i pred goalom bečlija se stvori velika guža u kojoj je Kacian skoro unio loptu u goal pored zbunjenog vratara. Ova 2 Kacianova goala bili su pravi melem za publiku, jer sigurnu niko nije kupio skupu ulaznicu da vidi kako se „Hajdukovi" navalni igrači natječu ko će više da svijet nervira, pucajući mlako i početnički na vrata.

A. D.

MALA KRONIKA

Golub—trgovac

Sasvim neobičnim načinom poslužio se neki zastupnik velike trgovačke tvrtke kod posredovanja narudžbe. On je kod svog posla upotrebljavao golubove, a time je na sebe svratio pažnju svojih muštorija. On je kao obično posjećivao svoje muštorije autom, samo je nakon narudžbe pustio goluba listonošu, koji je nosio kopiju narudžbene cedulje. Postigao je s lime to, da su poštanske pošiljke s naručenom robom mnogo prije stizale, jer je pošta bila prilično spora u otpremanju listova, pošto je trebalo dva—triput pretovariti listovnu poštu, a veza je bila vrlo loša. A osim toga je to kod muštorija izazvalo još i veliko interesovanje, jer su ljudi uvijek oduševljenim novotarijama.

Crnački kralj dolazi u London

Među mnogobrojnim uzvanicima prisustvovaće svečanostima krunidbe u Londonu i jedan crnački kralj Jetta III vladar u prostranoj pokrajini Barotse u engleskoj koloniji sjevernoj Rodeziji. Putovanje toga egzotičnog vladara će također vrlo inleresantno. Od svoje prijestolnice Lialui putovat će on svojoj kraljevskoj barki na rijeci Sambesi sve do vodopada Kazungula. Unatoč tome, što će 40 veslača neprekidno tjerati barku, trajaće ovo putovanje tri nedelje. Zatim će crnački vladar morati da prevali 80 kilometara do Livingstonea, odavle će se voziti željeznicom sve do Capetowna, i to 3.200 km dugačkoj pruzi. U Kapstadtu će se crnačko veličanstvo ukrcati na parobrod, s kojim će 29 aprila stići u London, gdje će se dnkako morati na prije temeljito odmoriti od ovog napornog putovanja.

PODLISTAK

GALIJE Sredozemnog mora

Sačuvao se velik broj slika ovih starih galija. Bile su živahne i šarene sa svojim zastavama na vjetru, i sa divno rezanim ukrasima na stražnjoj palubi i krmi. Na tim starim slikama obično vidimo glazbu, kako svira vesele napjeve pod nebom na galiji, gdje odlični gosti uživaju u izletu na moru. Ali nekoliko poštenih savremenika pričaju o tome drugu priču. Prema ovim vjerodostojnim svjedocima, galija nije samo pružala ugodan prizor oku, nego se njena prisutnost osjećala i na druge načine. Galije su cijelu luku ispunjale smradom. Vonj stotine neumivenih i bolesnih tijela, oblivenih znojem i uvijenih u prljave krpe, širio se na daleko i široko preko vode. Čovjek je onda znao da se približuje galija, kao što se u Americi prije četrdeset godina po zadahu znalo da se približuje lađa ili vlak s useljenicima.

A tko su bili ljudi, koji su se s toliko muke saginjali nad veslima u ovim mrtvačkim sanducima na vodi, gdje su — prema neprestano ponavljanim tužbama kapetana — uporno „umirali kao muhe"? Bilo bi zanimljivo pozabaviti se na čas ovim detaljem. Ali kad idući dut posjetite Varsailles, da se divite onom veličanstvenom djelu velikog kralja Ljudevita, možda ćete malo drukčije misliti o ovom monarhu. Jer evo što se desilo.

Kralj Ljudevit je proveo veći dio života vodeći posve beskorisne i vrlo skupe pljačkaške ratove, koji su trebali članove njegove porodice opskrbiti dovoljnim zemljištem za njihove neskromne potrebe. Budući da je više njegovih neprijatelja bilo među prvim pomorskim silama onoga doba, i kralju Ljudevitu je bila potrebna mornarica. Za nju se pobrinuo radini Colbert, idealni francuski funkcionar svih vremena. Ali, da ponovimo riječi Alise iz „Zemlje čudesa", kakva korist od lađa bez posada. I tako su se kralj i njegov vjerni ministar ogledavali, da nadu prikladan materijal za novostvorenu francusku mornaricu.

U srednjem vijeku vladala je u cijeloj Evropi takva ekonomska nevolja, da nikad nije bilo teško naći dovoljno mornara za jednostavne potrebe ondašnjih ratnih brodova. Doduše, nagrada je bila malena, ako se izuzme po koji rijetki udio od pljačke. (Srednjovjekovno pomorsko ratovanje bilo je pljačkaški rat, i svaki mornar je dobivao svoj dio plijena). No, dvije košulje, dva para hlača i jedan pokrivač i dovoljno hrane, da čovjek bar ne gladuje, bilo je bolje nego ništa. Ali, kad su poslije križarskih ratova prilike krenule na bolje i čovjek nije više bio puka tegleća životinja, jer su ga od crnog očaja spašavale dražesne vizije raja, zlatnih dvora i radosti vječne, koje su mu stalno stavljali pred oči kao nagradu za sve patnje života na ovoj zemlji, tada je broj kandidata za službu na galiji naglo spao.

Već je tada postojalo prisilno novačenje, a bile su poznate i sve druge metode za rekrutaciju nedužnih žrtava. Obično bi časnik sa četom vojnika išao naokolo i prosto na silu vukao ljude na brod (press-gang). Ako su se ljudi opirali, vojnici bi ih opili, omamili ili na bilo kakav drugi način onesvijestili. To se u američkom ili engleskom mornarskom govoru zvalo »shanghaiing«. Ali ove metode bile su prespore za momentane potrebe, i pomorske vlasti nisu znale ni za kakav drugi izvor, osim tamnica, iž kojeg bi crple potreban broj galijaša. Stoga je vlada silila suce, da optuženike osuduju radije na galiju nego na vješala ili na tamnicu. Prva naredba, koja je pretvorila kažnjenike u galijaše, izdata je godine 1532. Poslije toga je kraljevskim dekretom, godine 1564, zaključeno, da ljude moraju osuditi na galiju za najmanje deset godina. Marseille i Toulon na Sredozemnom moru te Brest i Rochefort na Atlantiku bili su tada pretvoreni u naročite luke za potrebe galija.

I tada je godine 1685. izadesila neočekivana sreća bijedne zapovjednike galija, koji su i pored ove obilate zalihe ljudske snage morali često kupovati robove od turskog sultana ili od nižih poglavica sjeverne Afrike, koje su svoje kršćanske susjede redovito opskrbljivali galijašima. Te je godine, naime, kralj Ljudevit opozvao glasoviti Nantski edikt, kojim je njegov prethodnik Henrik IV. godine 1598 bio zajamčio slobodu ispovijedanja vjere svojim protestantskim podanicima. Jednim potezom pera kraljevski je krivokletnik stvorio sve protestantske crkve, poslao svu protestantsku djecu u katoličke škole i naredio, da je svako propovijedanje ili slušanje protestantske propovijedi „prestupak, koji zaslužuje kaznu na galiji". U isto vrijeme sve su francuske granice zatvorene, a među njima retne građane, za koje se sumnjalo da su skloni protestantizmu, smješteni u draguni, da ovim nesretnim žrtvama kraljeve dvoličnosti svojim nasilnim vladanjem pokažu zabludu njihova vjerovanja.

Unatoč ovim mjerama, više od pet set tisuća hugenotskih porodica uspjelo je prebjeći u samu Holandiju, ostale su zato progonili kao divlje zvijeri, i kad bi ih ulovili, slali su na galiju. Propovjednici evandelja su naročiti predmet osvete kralja devita, i stotine časnih staraca, koji su sav svoj život proveli pomažući siromasima i bijednima, umrlo je pod čem galijskih nadzornika. Jer, kad sam ranije spomenuo, kad bi čovjek jednom prikovali za veslo, on ga više ostavljao, izuzevši nekoliko provedenih u tamnici, dok ga smrt bi oslobodila nevolje.

(svršiće se)

Podmirite pretplatu

Direktor: HAMILKAR VITALIJANI — Glavni i odgovorni urednik: BRUNOSLAV J. LORINI — Stampa: Tiskara E. Vitaliani i Sin, Sibenik — Platčvo i tuživo u Si